

Åmot kommune

Enhet for Landbruk

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Dato 18.11.2021
Vår ref. 2020/2401
Deres ref.

Melding om vedtak

Høringsuttalelse - Prosjektplan - Rullering av Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat

Kommunestyret i Åmot kommune behandlet denne saken den 10. november 2021 og fattet dette vedtaket:

Vedtak i kommunestyret 10.11.2021:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat versjon 1.0 forslag fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – styresak 8/2021 av 10. februar 2021.

Høringsinnspill til prosjektplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. Per Walmsnæs (H) ber om at Forsvaret for mulighet til å komme med høringsuttalelse til forslag til ny forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat

Enstemmig vedtatt.

Du kan klage på vedtaket innen tre uker fra du mottok dette brevet, jf. fvl. § 28. Klagen må være skriftlig.

Bruk gjerne klageskjemaet vårt: <https://kommune24-7.no/amot/702514>, eller send til den til Åmot kommune, Postboks 65, 2451 Rena, eller til postmottak@amot.kommune.no. Dersom klagen inneholder taushetsbelagte opplysninger, bør den ikke sendes som e-post. Da kan du logge deg inn med elektronisk ID og sende den kryptert på [eDialog](#).

Skriv hvilket vedtak du klager på, hvilke endringer du ønsker og årsaken til at du klager. Hvis du sender klagen så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, ber vi om at du også skriver datoen for når vedtaket kom fram til deg.

Med hilsen

Jesper Engel
Enhetsleder

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Åmot kommune

Enhet for Landbruk

Arkivsak: 2020/2401

Saksbehandler: Jesper Engel

Høringsuttalelse - Prosjektplan - Rullering av Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat

Utvalg	Utvalgssaksnr.	Møtedato
Hovedutvalget for landbruk og utmark	2021/44	19.10.2021
Kommunestyret	2021/42	10.11.2021

Vedlegg

- 1 **Åmot. Rullering av Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat – varsel om oppstart _ prosjektplan**
- 2 **Forslag til prosjektplan NP_styresak 8_2021**
- 3 **Utskrift av saken**
- 4 **Forvaltningsplan-for-Hemmeldalen-naturreservat**

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat versjon 1.0 forslag fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – styresak 8/2021 av 10. februar 2021.

Høringsinnspill til prosjektplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Hovedutvalget for landbruk og utmarks behandling i møte 19.10.2021:

Per Walmsnæs (H) ber om at Forsvaret for mulighet til å komme med høringsuttalelse til forslag til ny forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat.

Vedtatt Hovedutvalg for landbruk og utmark 19.10.2021

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat versjon 1.0 forslag fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – styresak 8/2021 av 10. februar 2021.

Høringsinnspill til prosjektplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Kommunedirektørens innstilling og tillegg fra Per Walmsnæs (H) enstemmig vedtatt

Kommunestyrets behandling i møte 10.11.2021:

Halvor Dahle Meland, ber om at han blir behandlet som inhabil. **Enstemmig vedtatt**

Vedtak i kommunestyret 10.11.2021:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat versjon 1.0 forslag fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – styresak 8/2021 av 10. februar 2021.

Høringsinnspill til prosjektplanen oversendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Per Walmsnæs (H) ber om at Forsvaret for mulighet til å komme med høringsuttalelse til forslag til ny forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat

Enstemmig vedtatt.

Bakgrunn

Hemmeldalen naturreservat ble opprettet ved kongelig resolusjon av 24. november 2006. Naturreservatet omfatter et areal på ca. 250 km² og ligger i Stor-Elvdal, Åmot, Hamar og Ringsaker kommuner. Hovedformålet med opprettelsen er å sikre viktige leveområder for villreinstammen i Rondaneregionen.

Formålet med opprettelsen av Hemmeldalen naturreservat er formulert slik i § 2 i verneforskriften av 24. november 2006:

«Formålet med fredningen er å ta vare på:

- Et stort tilnærmet urørt naturområde og dets landskapsformer.
- Biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser.
- Sentrale leveområder for villrein.
- Våtmarksområder med et rikt fugleliv.
- Et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper»

Området som Hemmeldalen naturreservat omfatter har vært benyttet av mennesker til ulike typer formål i uminnelige tider. Spor etter jakt og fangst samt utnyttelse av utmarka i ulike sammenhenger taler sitt tydelige språk - helt fram til i dag. Villreinstammen i Rondane, som Hemmeldalen naturreservat er en del av, er en av de få opprinnelige stammene i Europa og dermed unik i verdenssammenheng. Vi minner om at det er grunneierne og rettighetshaverne som har bidratt til at en nå har en bærekraftig villreinstamme på om lag 2300 vinterdyr, mot under 70 for 50 år siden. Videre er det grunneiere og rettighetshavere som, gjennom lang tid også før det ble naturreservat, ikke har foretatt tekniske inngrep annet enn ordinært vedlikehold og i stand setting/bevaring av gamle bygninger, og derved bidratt til å bevare områdets kulturlandskap, kulturhistorie og naturverdier.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre besluttet i møte den 10. februar 2021 å sende Prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat på høring. Høringsfristen var den 1. september 2021, men Åmot kommune har fått utsettelse på denne frist til den 10. november 2021.

Styresak 8/2021 av 10. februar 2021:

- A. Med hjemmel i vedtakene for nasjonalparkstyret, pkt. 8.1 jf. naturmangfoldloven §§ 41-43, og veileder M-481/2016 Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven, samt rundskriv T2/15 blir «Prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat» sendt på høring til berørte parter.
- B. Med høringen skal det også følge et brev med formelt varsel om oppstart av planarbeidet. Her vil en særlig be om innspill til:
- Aktuelle problemstillinger knyttet til forvaltningen av verneområdene, besøksforvaltning, informasjon, skjøtsel og tiltak.
  - Oversikten over aktører.
  - Kunnskapsgrunnlaget.
  - Organisering av planarbeidet.
  - Tidsplanen.

På åpent informasjonsmøte på TEAMs i regi av nasjonalparkforvalter den 22. april 2021 ble det foreslått å opprette følgende referansegruppe i arbeidet med høringen:

Grunneier Erik Hartz
Grunneier Erik Mønness
Vestre Åmot beitelag Roar Søberg
Skramstadsetra beitelag Bjørn Thingstad
Åmot kommune Bjørg Steine SP (vedtatt i formannskapsmøte den 28. april 2021)
Åmot kommune Jesper Engel
Åmot kommune inviterte til møte den 15. september 2021 med tema prosjektplan for rullering av forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat, hvor det ble oppfordret til å komme med innspill til prosjektplanen.

Referansegruppen har hatt møte den 21. september og den 4. oktober og det er kommet inn et høringsinnspill fra Hans Næss Olstad.

På møtet den 21. september bestemte referansegruppen seg for følgende:

Vi (referansegruppen) forutsetter å skulle kommentere og gi innspill på de fem kulepunkter (B) i styrevedtak Rondane-Dovre nasjonalparkstyre av 10. februar 2021 – 8/2021. Referansegruppen forutsetter at vi samtidig skal skjele til gjeldende forvaltningsplan samt ta med generelle inntrykk og erfaringer de ulike interesser eventuelt skulle ha.

Åmot kommune sendte den 17. september 2021 brev datert 12. april 2021 om styrevedtak av 10. februar 2021 8/2021 samt prosjektplan på høring til 23 ulike parter – organisasjoner og enkeltpersoner/grunneiere/rettighetshavere.

På bakgrunn av innspill til prosjektplanen skal det lages en ny forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat som er planlagt skal være ferdig i løpet av 2022. Berørte parter skal tidlig bli involvert og delaktiggjort i forslaget til ny forvaltningsplan.

Vurdering

Merknader/innspill til prosjektplan og gjeldende forvaltningsplan:

Aktuelle problemstillinger knyttet til forvaltningen av verneområdene, besøksforvaltning, informasjon, skjøtsel og tiltak.

Forholdet mellom gjeldende forvaltningsplan og plan- og bygningsloven

- Nasjonalparkforvalterens behandlingen av søknader om vedlikehold av eksisterende bygninger mv. oppleves som unødig streng og byråkratisk og enkelte søknader synes unødvendig for nasjonalparkforvalter å behandle. For eksempel: Å behandle saker og bruke tid både for seg selv, nasjonalparkstyret og ikke minst for de som eksempelvis pr. i dag skal søke/dokumentere behov for dør- og vindusutskifting/utforming, fargevalg, solceller/plassering, utskifting/erstatning av doer, mindre trapp eller plattinger osv. synes helt unødvendig og vitner om liten tiltro/tillit til brukerne av naturreservatet. Det vises til verneforskriftens § 4 Generelle unntak (fra § 3) pkt. 10 der vedlikehold av eksisterende bygninger mv. kan gjøres uten søknad hvis vedlikeholdet skjer i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Vi mener at eierne av bygningsmassen innenfor Hemmeldalen naturreservat bør vises såpass tillit. De har tross alt lagt standarden i området, som de selvsagt ønsker å fortsette med.
- Etter tidligere diskusjoner er det avklart at vedlikehold av eksisterende grøfter i tilknytning til setre er tillatt uten søknad. For at dette ikke skal være uklart i ettertiden bør dette komme skriftlig fram i forvaltningsplanen under kommentarene «Forbudene i verneforskriftens § 3 er ikke til hinder for....» osv. Det bør også likeledes komme fram at det er tillatt å fjerne tilvekst på slåtter og gressvoller for å holde kulturlandskapene ved like, hvilke ikke ble funnet nødvendig ifølge pkt. 5.6 Skjøtsel i forvaltningsplanen fra 2011.

Teknologisk utvikling siden stadfestet forvaltningsplan 2011.

- Viktig å ta med seg nye muligheter innenfor kommunikasjon som vil forbedre person- og dyresikkerhet og dyrevelferd. I flere områder innenfor Hemmeldalen naturreservat er det ikke vanlig teledekning. Pr. i dag er det enkelte steder mulig å forsterke signaler slik at full teledekning oppnås. Permanent dekning vil kunne innebære installasjon av signalforsterking med permanent oppladet solcellebatteri på enkelte buer, hytter og setre.
- I forbindelse med husdyrbeiting er det også uttalt behov for bruk av droner/basestasjon for drone ved tilsyn. Stikkord her er: bedre dyrevelferd, effektivt og kostnadsbesparende tilsyn og redusert ferdsel.

Motorferdsel/ferdsel

- I forbindelse med behovet for kjøring knyttet til næring (sau) og vedlikehold av eksisterende bygg og tilbygg oppleves forvaltningen som unødvendig streng. Ingen ønsker unødig motorisert transport inn i Åmot vestfjell/Hemmeldalen

naturreservat. Beitenæringen bør i spesielle tilfelle ha mulighet til å føre tilsyn med husdyr på beite uten formaliserte søknader. Slik kjøring rapporteres til nasjonalparkforvalter.

- Eneste område som det i Åmot er mulig å ha dyr på utmarksbeite er vest for Glomma og spesielt Åmot vestfjell som omfatter Hemmeldalen naturreservat. Det bør være mulig å kunne gi tillatelser til vinterkjøring av fem års varighet.
- Det oppsto tvist mellom nasjonalparkforvalter og en grunneier i 2018/19 om tolkningen av forvaltningsplanen mht. antall personer som kan sitte på en snøscooter i en ellers lovlig transport. Saken ble avklart av Miljødirektoratet i svar datert 7. oktober 2019: at antall personer som kan sitte på ikke lenger begrenset til en person.

Forvaltningsplan foreslås korrigeret, tekst på side 37 forandres til: «*Dersom det gis dispensasjon for transporter av ved/vedhogst, materialer og utstyr til hytte, bu eller seter **og utkjøring av saltsteiner regnes det ikke som brudd på vernebestemmelsene om det sitter på flere personer** dersom det er plass til det. Personer skal imidlertid ikke tas med dersom det utløser behov for flere turer. Ren persontrafikk er ikke tillatt.*»

- Som også forvaltningsplanen beskriver synes brukere av buer, hytter mfl. at standard-antallet på 2 turer pr år er for lite. Det bør minst økes til 4. Det bør tillegges kommunen, som uansett også må behandle søknaden, forvaltningsansvar å kunne gi inntil 4 turer for å avlaste nasjonalparkforvalter/styre. Utover 4 turer skal det søkes om tillatelse fra nasjonalparkstyret. Kommunens og nasjonalparkforvalter's behandlinger koordineres.
- Dispensasjonsperioden for kjøretillatelsene har gradvis økt og varierer nå fra 3 til 4 år. De flerårige avtalene bør økes til 5 år for å rasjonalisere/reducere papirarbeid for alle parter. Det er i den sammenheng også vår oppfatning at kjøretillatelsene kan gis/utformes uten å utdype forutsetningene ved avskrift/henvisning av hva som er teksten i forvaltningsplanen.
- Persontransport er kun omtalt i forvaltningsplanen knyttet til transport på snødekt mark. For å gi eldre personer og personer med handikap med spesiell tilknytning til steder, buer, hytter, setre som ikke har mulighet til på egne ben å komme dit bør det kunne gis tillatelse til transport på barmark med beltegående kjøretøy på veier det allerede er gitt tillatelse til barmarkskjøring. Forutsetningen må være at antall turer holdes innenfor gitte antall barmarkskjøringer.
- På lik linje med annen kjørerapportering ville det være hensiktsmessig at SNO's kjøreaktivitet rapporteres slik at det er mulig for skiløpere ved kontakt med nasjonalparkforvalter å få avklart om observerte scooterspor utenfor vanlige kjøretraseer i reservatet er lovlig eller evt. ulovlig kjøring som skal rapporteres.

- Kjørerapportene som kreves etter både vinter og sommerkjøring slik de praktiseres i dag oppleves som uhensiktsmessige. De er også forskjellige for ulike søkergrupper. Det bør standardiseres uten km-oppføringer og mengdeangivelser, som må tas ut av rapporteringskravene.
- Høringsuttalelse fra Hans Næss Olstad dreier seg om et ønske om å kunne benytte ATV (med belter) med henger på barmark for å kunne utføre vedlikehold av hans seterhus som benyttes til lager for Vestre Åmot beitelag. Beitenæringen bør også ha samme mulighet inntil Dambua (beitenæringen benytter Dambua som gjeterbu og har sankeanlegg der).
- Norsk Folkehjelp opplever det vanskelig å få tillatelse til å kjøre kjenntmannsturer i området. Av hensyn til beredskap er det viktig at NF er godt forberedt med mulighet til å gjøre seg kjent i reservatet. NF har beredskap og drifter serveringsaktivitet på Dambua – det bør gis generell tillatelse i skisesongen til denne aktiviteten.
- Det er gitt tillatelse til oppkjøring av løypenettet Dambua - Stensjøen – Mortenshøyda – Birkebeinerløypa – Dambua fra vinterferieuka uke 8 og tom 2. påskedag. Dette tilfredsstiller i hovedsak skifolkets interesse/behov. Det er i det senere et uttrykt ønske om at det også bør gis tillatelse til å opprettholde og samle skitrafikken i eget oppkjørt spor (snøscooter) innover Raufjellet fra Stensjøen til Pedersenhytta (ved Hemmelkampen) ifm. påskeperioden. Det er forholdsvis stor, spredt skitrafikk innover fjellet på denne tiden. Denne populære, tradisjonsbundne løypetraseen har vært der i mange årtier før nåværende forvaltningsplan. Den ble også påpekt som viktig av nevnte årsaker flere ganger under bearbeidelsen av eksisterende forvaltningsplan.
- Åmot kommune er i besittelse av kart som viser gamle stier i Åmot vestfjell og kan kompletteres i ny forvaltningsplan. Av kulturhistoriske hensyn er det viktig å ta vare på gamle stier og stedsnavn.

Bevaringsmål i gjeldende forvaltningsplan

- I avsnittet om naturkvaliteter og bevaringsmål s. 16: I ny forvaltningsplan under bevaringsmål bør det tilføyes bevaringsmål for faste eksisterende installasjoner eksempelvis: setre, jaktbuer, løer i fm. gamle slåtteeenger. Naturtyper og bevaringsmål må konkretiseres og presiseres da det er vanskelig å skjønne.
- Vi etterlyser bruk av Miljødirektoratets manual for bevaring av naturtyper som skulle innarbeides i gjeldende forvaltningsplan fra 2010 – vi forutsetter at den brukes i forbindelse med rullering av ny forvaltningsplan.

Oversikten over aktører.

- Det er ingen umiddelbare merknader til oversikten over aktører bortsett fra at ikke BIRKEN AS er nevnt i tabell 6 Oversikt over berørte reiselivsbedrifter i og rundt

verneområdene. BIRKEN AS er en viktig og stor reiselivsaktør i området både på bar- og snødekt mark.

- Løypeutvalget i Åmot vestfjell er også en viktig aktør, som bør være med i oversikten over aktører.

Kunnskapsgrunnlaget.

- I styrevedtak av 10. februar 2021 8/2021 punkt B er det fem kulepunkter som nasjonalparkstyret særlig ber om innspill til. Et av punktene er «kunnskapsgrunnlaget». I prosjektplanen versjon 1.0 – Forslag fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre styresak 8/2021, som vi har på høring, kan en ikke se at det er noe kapittel om kunnskapsgrunnlaget og er derfor vanskelig å gi innspill til. En forutsetter at kunnskapsgrunnlaget ses på som en viktig del av ny forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat, spesielt sett i lys av at kunnskapsgrunnlaget har endret seg vesentlig siden første forvaltningsplan.
- Diskusjoner basert på sist tilgjengelig kunnskap om reinens opphold-, beite- og kalvings områder og adferd generelt må igangsettes og danne grunnlag for justering av forvaltningsplanens begrensninger og tillatelser som følge av reinens områdebruk.

Organisering av planarbeidet.

- Vi forutsetter at det legges opp til bred involvering og at det planlegges åpne informasjonsmøter i innspillsfasen og i forbindelse med høringen. Dette er riktig nok omtalt under kapittel om «Involvering» i prosjektplanen men erfaring tilsier at disse hensyn kan bli unnlatt som følge av mangel på tid. Ser man at en går på kompromiss med dette er det ikke noe i veien for at ferdigstillelse av forslag til ny forvaltningsplan kan utsettes til et senere tidspunkt slik at hensyn til involvering og en forsvarlig høringsprosess er godt ivaretatt.

Tidsplanen.

- Det er ingen umiddelbare kommentarer til tidsplanen utover det som er nevnt i punktet over om organisering av planarbeidet.

Sluttkommentar

- Det hadde vært interessant og viktig å få frem fra ulike brukerinteresser og forvaltningen erfaringene etter mange års praktisering av forskrifter og forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat, å foreta en evaluering av innspillene gjennom diskusjon i rette fora. Det er mye som er bra, men det finnes også mange saker/tolkninger og rutiner som med fordel kunne justeres. Det må være viktig for alle parter å finne en arbeidsform som ivaretar hovedformålet

(villreinstammen) med opprettelsen av naturreservatet som forutsatt i forskrifter og forvaltningsplan uten at man pålegger partene flere oppgave/rutiner enn nødvendig. Initiativet til en slik diskusjon bør komme fra den som er ansvarlig - antagelig nasjonalparkstyret.

- Når det gjelder behandling av dispensasjoner for tiltak på bygninger og motorferdsel synes nasjonalparkforvalter og være unødig detaljert i sin saksbehandling og i noen tilfelle har det blitt gitt avslag på feil grunnlag, som beskrevet over. Slik detaljeringsgrad og feiltolking av regelverk (grunneier fikk av Miljødirektoratet medhold i motorferdselssak omkring persontransport) er med på å undergrave og redusere tilliten til forvaltningen. Man skal selvsagt ha respekt for regelverket, men respekten og tilliten må være gjensidig – inntil det motsatte er bevist.
- Det må ikke være noe mål slik det ble uttrykt av nasjonalparkforvalter i TEAMS-møte 22. april 2021 at noe av hensikten med revisjonen også var å få standardisert forvaltningsplanene for hele Rondaneregionen. Det advares mot slike hensikter. Hemmeldalen Naturreservat har en forvaltningsplan som pr i dag er fremdiskutert med alle interesseparter i området og fremstår som et resultat av lokale tilpasninger og interesser. Slik skal også den nye rullerte forvaltningsplanen være.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret i Åmot kommune vedtar høringsuttalelse til prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat versjon 1.0 forslag fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – styresak 8/2021 av 10. februar 2021.